

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبِهِ نَسْتَعِينُ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ

وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

Ey Kardeş! Benden birkaç nasihat istedin. Sen bir asker olduğun için askerlik temsilâtıyla, sekiz hikâyecikler ile birkaç Hakikatı nefsimle beraber dinle. Çünkü, ben nefsimi herkesten ziyade nasihata muhtaç görüyorum. Vaktiyle sekiz Âyetten istifade ettiğim “**Sekiz Sözü**” biraz uzunca nefsimde demiştim. Şimdi kısaca ve avam lisanıyla nefsimde diyeceğim. Kim isterse beraber dinlesin.

Birinci Söz

بِسْمِ اللَّهِ her Hayrın başıdır. Biz dahi başta Ona başlarız. Bil ey nefsim, şu Mübarek Kelime İslâm Nişanı olduğu gibi, bütün mevcudatın lisan-ı haliyle Vird-i Zebanıdır. **بِسْمِ اللَّهِ** ne büyük tükenmez bir Kuvvet, ne çok bitmez bir Bereket olduğunu anlamak istersen, şu temsili hikâyeciğe bak dinle... Şöyle ki:

Bedevi Arab çöllerinde seyahat eden adama gerektir ki, bir kabile reisinin ismini alsın ve himayesine girsin. Tâ şakilerin şerrinden kurtulup hacatını tedarik edebilsin. Yoksa tek başıyla hadsiz düşman ve ihtiyacatına karşı perişan olacaktır. İşte böyle bir seyahat için iki adam, sahraya çıkıp gidiyorlar. Onlardan birisi mütevazı idi. Diğeri mağrur... Mütevazı, bir reisin ismini aldı. Mağrur, almadı... Alanı, her yerde Selâmetle gezdi. Bir katı-üt tarîke rast gelse, der: "Ben, filan reisin ismiyle gezerim." Şaki defolur, ilişemez. Bir çadıra girse, o nam ile hürmet görür. Öteki mağrur, bütün seyahatinde öyle belalar çeker ki, tarif edilmez. Daima titrer, daima dilencilik ederdi. Hem zelil, hem rezil oldu.

İşte ey mağrur nefsim! Sen o seyyahsın. Şu dünya ise, bir çöldür. Aczin ve fakrın hadsizdir. Düşmanın, hacatın nihayetsizdir. Madem öyledir; şu sahranın Mâlik-i Ebedî'si ve Hâkim-i Ezelî'sinin İsmi al. Tâ, bütün Kâinatın dilencilüğünden ve her hâdisatın karşısında titremeden kurtulasın.

Evet, bu Kelime öyle mübarek bir Definedir ki: Senin nihayetsiz aczin ve fakrın, seni nihayetsiz Kudrete, Rahmete rabtedip Kadîr-i Rahîm'in Dergâhında aczi, fakrı en makbul bir Şefaathı yapar. Evet, bu Kelime ile hareket eden, o adama benzer ki: Askere kaydolur. Devlet namına hareket eder. Hiçbir kimseden pervası kalmaz. Kanun namına, devlet namına der, her işi yapar, her şeye karşı dayanır.

Başta demiştik: Bütün mevcudat, lisan-ı hal ile **بِسْمِ اللَّهِ** der. Öyle mi?

Evet, nasıllı görsen: Bir tek adam geldi. Bütün şehir ahalisini cebren bir yere sevketti ve cebren işlerde çalıştırdı. Yakînen bilirsin; o adam kendi namıyla, kendi kuvvetiyle hareket etmiyor. Belki o bir askerdir. Devlet namına hareket eder. Bir padişah kuvvetine istinad eder. Öyle de her şey, Cenab-ı Hakk'ın namına hareket eder ki; zerrecikler gibi tohumlar, çekirdekler başlarında koca ağaçları taşıyor, dağ gibi yükleri kaldırıyorlar.

Demek herbir ağaç, **بِسْمِ اللَّهِ** der. Hazine-i Rahmet meyvelerinden ellerini dolduruyor, bizlere tablacılık ediyor. Her bir bostan, **بِسْمِ اللَّهِ** der.

Matbaha-i Kudret'ten bir kazan olur ki: Çeşit çeşit pekçok muhtelif leziz taamlar, içinde beraber pişiriliyor. Herbir inek, deve, koyun, keçi gibi mübarek hayvanlar **بِسْمِ اللَّهِ** der. Rahmet Feyzinden bir süt çeşmesi olur.

Bizlere, Rezzak namına en latif, en nazif, Âb-ı Hayat gibi bir gıdayı takdim ediyorlar. Herbir nebat ve ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök ve damarları, **بِسْمِ اللَّهِ** der.

Sert olan taş ve toprağı deler geçer. Allah namına, Rahman namına der, her şey ona musahhar olur. Evet havada dalların intişarı ve meyve vermesi gibi, o sert taş ve topraktaki köklerin kemal-i sühuletle intişar etmesi ve yer altında yemiş vermesi.. hem şiddet-i hararete karşı aylarca nazik, yeşil yaprakların yaş kalması; tabiiyunun ağzına şiddetle tokat vuruyor. Kör olası gözüne parmağını sokuyor ve diyor ki: En güvendiğın salabet ve hararet dahi, emir tahtında hareket ediyorlar ki; o ipek gibi yumuşak

damarlar, birer Asâ-yı Musa (A.S.) gibi **فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ** Emrine

imtisal ederek taşları şakk eder. Ve o sigara kâğıdı gibi ince nazenin yapraklar, birer Aza-yı İbrahim (A.S.) gibi ateş saçan hararete karşı

يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا Âyetini okuyorlar.

Madem her şey manen **بِسْمِ اللَّهِ** der. Allah namına Allah'ın Nimetlerini

getirip bizlere veriyorlar. Biz dahi **بِسْمِ اللَّهِ** demeliyiz. Allah namına vermeliyiz. Allah namına almalıyız. Öyle ise, Allah namına vermeyen gafil insanlardan almamalıyız...

Sual: Tablacı hükmünde olan insanlara bir fiat veriyoruz. Acaba asıl mal Sahibi olan Allah, ne fiat istiyor?

Elcevab: Evet o Mün'im-i Hakikî, bizden o kıymettar Nimetlere, mallara bedel istediğı fiat ise; üç şeydir. Biri: Zikir. Biri: Şükür. Biri:

Fikir'dir. Başta **بِسْمِ اللَّهِ** Zikirdir. Âhirde **الْحَمْدُ لِلَّهِ** Şükürdür. Ortada, bu

kıymettar Hârîka-i San'at olan Nimetler Ehad-i Samed'in Mu'cize-i Kudreti ve Hediye-i Rahmeti olduğunu düşünmek ve derketmek Fikirdir. Bir padişahın kıymettar bir hediyesini sana getiren bir miskin adamın ayağını öpüp, hediye sahibini tanımamak ne derece belâhet ise, öyle de; zahirî mün'imleri medih ve muhabbet edip, Mün'im-i Hakikî'yi unutmak; ondan bin derece daha belâhettir.

Ey nefis! böyle ebleh olmamak istersen; Allah namına ver, Allah namına al, Allah namına başla, Allah namına işle. Vesselâm.

İkinci Söz

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ❖ الَّذِیْنَ یُؤْمِنُوْنَ بِالْغَیْبِ

İmanda ne kadar büyük bir Saadet ve Nimet ve ne kadar büyük bir Lezzet ve Rahat bulunduğunu anlamak istersen; şu temsili hikâyeciğe bak, dinle:

Bir vakit iki adam, hem keyif, hem ticaret için seyahate giderler. Biri hodbin, tali'siz bir tarafa; diğeri Hudabin, bahtiyar diğeri tarafa sülûk eder, giderler.

Hodbin adam, hem hodgâm, hem hodendiş, hem bedbîn olduğundan bedbînlik cezası olarak nazarında pek fena bir memlekete düşer. Bakar ki: Her yerde âciz bîçareler, zorba müdhiş adamların ellerinden ve tahribatlarından vaveylâ ediyorlar. Bütün gezdiği yerlerde böyle hazîn, elîm bir hali görür. Bütün memleket, bir matemhane-i umumî şeklini almış. Kendisi şu elîm ve muzlim haleti hissetmemek için sarhoşluktan başka çare bulamaz. Çünkü herkes ona düşman ve ecnebi görünüyor. Ve ortalıkta dahi, müdhiş cenazeleri ve me'yusane ağlayan yetimleri görür. Vicdanı, azab içinde kalır. Diğeri Hüdabîn, Hüdaperest ve Hakendiş, güzel Ahlâklı idi ki: Nazarında pek güzel bir memlekete düştü. İşte bu iyi adam, girdiği memlekette bir umumî şenlik görüyor. Her tarafta bir sürur, bir şehr-âyin, bir cezbe ve neş'e içinde Zikirhaneler.. herkes ona dost ve akraba görünür. Bütün memlekette yaşasınlar ve teşekkürler ile bir terhisat-ı umumiye şenliği görüyor. Hem Tekbir ve Tehlil ile mesrurane ahz-ı asker için bir davul, bir musikî sesi işitiyor. Evvelki bedbahtın hem kendi, hem umum halkın elemi ile müteellim olmasına bedel; şu bahtiyar, hem kendi, hem umum halkın süruru ile mesrur ve müferrah olur. Hem güzelce bir ticaret eline geçer, Allah'a şükreder. Sonra döner, öteki adama rastgelir. Halini anlar. Ona der: "Yahu sen divane olmuşsun. Batnındaki çirkinlikler, zahirine aksetmiş olmalı ki,

gülmeyi ağlamak, terhisatı soymak ve talan etmek tevehhüm etmişsin. Aklını başına al, Kalbini temizle. Tâ, şu musibetli perde senin nazarından kalksın, Hakikatı görebilesin. Zira nihayet derecede âdil, Merhametkâr, raiyet-perver, muktedir, intizam-perver, müşfik bir melikin memleketi, hem bu derece göz önünde âsâr-ı terakkiyat ve kemalât gösteren bir memleket, senin vehminin gösterdiği surette olamaz." Sonra o bedbahtın Akli başına gelir, nedamet eder. "Evet, ben işretten divane olmuştum. Allah senden razı olsun ki, Cehennemî bir haletten beni kurtardın." der.

Ey nefsim! Bil ki: Evvelki adam kâfirdir veya fâsık-ı gafildir. Şu dünya, onun nazarında bir matemhane-i umumiyedir. Bütün Zihayat, firak ve zeval sillesiyle ağlayan yetimlerdir. Hayvan ve insan ise; ecel pençesiyle parçalanmış kimsesiz başıbozuklardır. Dağlar ve denizler gibi büyük mevcudat, ruhsuz, müdhiş cenazeler hükmündedirler. Daha bunun gibi çok elim, ezici, dehşetli evham, küfründen ve dalaletinden neş'et edip, onu manen tazib eder. Diğer adam ise; Mü'mindir. Cenab-ı Hâlık'ı tanır, tasdik eder. Onun nazarında şu dünya, bir Zikirhane-i Rahman, bir Talimgâh-ı Beşer ve hayvan ve bir Meydan-ı İmtihan-ı İns ü Cândır. Bütün vefiyat-ı hayvaniye ve insaniye ise; terhisattır. Vazife-i Hayatını bitirenler, bu dâr-ı fâniden, manen mesrurane, dağdağsız diğer bir Âleme giderler. Tâ yeni vazifedarlara yer açılsın, gelip çalışsınlar. Bütün tevellüdat-ı hayvaniye ve insaniye ise; ahz-ı askere, silâh altına, vazife başına gelmektir. Bütün Zihayat, birer muvazzaf mesrur asker, birer müstakim memnun memurlardır. Bütün sadâlar ise, ya vazife başlamasındaki Zikir ve Tesbih ve paydostan gelen şükür ve tefrih veya işlemek neş'esinden neş'et eden nağamattır. Bütün mevcudat, o Mü'minin nazarında, Seyyid-i Kerim'inin ve Mâlik-i Rahîm'inin birer munis hizmetkârı, birer dost memuru, birer şirin Kitabıdır. Daha bunun gibi pek çok latif, ulvî ve leziz, tatlı Hakikatlar, İmanından tecelli eder, tezahür eder.

Demek İman, bir manevî Tûbâ-i Cennet çekirdeğini taşıyor. Küfür ise manevî bir Zakkum-u Cehennem tohumunu saklıyor.

Demek Selâmet ve Emniyet, yalnız İslâmiyette ve İmandadır. Öyle ise, biz daima:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ وَكَمَالِ الْإِيمَانِ demeliyiz...

Üçüncü Söz

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ❖ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا

İbadet, ne büyük bir Ticaret ve Saadet; fisk ve sefahet, ne büyük bir hasaret ve helâket olduğunu anlamak istersen, şu temsili hikâyeciğe bak, dinle...

Bir vakit iki asker, uzak bir şehire gitmek için emir alıyorlar. Beraber giderler; tâ, yol ikileşir. Bir adam orada bulunur, onlara der: "Şu sağdaki yol, hiç zararı olmamakla beraber, onda giden yolculardan ondan dokuzu büyük kâr ve rahat görür. Soldaki yol ise, menfaati olmamakla beraber, on yolcusundan dokuzu zarar görür. Hem ikisi, kısa ve uzunlukta birdirler. Yalnız bir fark var ki, intizamsız, hükûmetsiz olan sol yolun yolcusu çantasız, silâhsız gider. Zahirî bir hıffet, yalancı bir rahatlık görür. İntizam-ı askerî altındaki sağ yolun yolcusu ise, mugaddi hülâsalardan dolu dört okkalık bir çanta ve her adüvvü alt ve mağlub edecek iki kıyyelik bir mükemmel mîrî silâhı taşımaya mecburdur..

O iki asker, o muarraf adamın sözünü dinledikten sonra şu bahtiyar nefer, sağa gider. Bir batman ağırlığı omuzuna ve beline yükler. Fakat Kalbi ve Ruhu, binler batman minnetlerden ve korkulardan kurtulur. Öteki bedbaht nefer ise, askerliği bırakır. Nizama tâbi olmak istemez, sola gider. Cismi bir batman ağırlıktan kurtulur, fakat Kalbi binler batman minnetler altında ve Ruhu hadsiz korkular altında ezilir. Hem herkese dilenci, hem her şeyden, her hâdiseden titrer bir surette gider. Tâ, mahall-i maksuda yetişir. Orada, âsi ve kaçak cezasını görür.

Askerlik nizamını seven, çanta ve silâhını muhafaza eden ve sağa giden nefer ise, kimseden minnet almayarak, kimseden havf etmeyerek Rahat-ı Kalb ve Vicdan ile gider. Tâ o matlub şehire yetişir. Orada, vazifesini güzelce yapan bir namuslu askere münasib bir mükâfat görür.

İşte ey nefsi serkeş! Bil ki: O iki yolcu; biri Muti-i Kanun-u İlahî, birisi de âsi ve hevaya tâbi insanlardır. O yol ise, Hayat yoludur ki; Âlem-i Ervahtan gelip kabirden geçer, Âhirete gider. O çanta ve silâh ise, İbadet ve Takvadır. İbadetin çendan zahirî bir ağırlığı var. Fakat

manasında öyle bir rahatlık ve hafiflik var ki, tarif edilmez. Çünkü Âbid, Namazında der:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ Yani: " Hâlık ve Rezzak, Ondan başka yoktur.

Zarar ve menfaat, Onun Elindedir. O hem Hakîm'dir, abes iş yapmaz. Hem Rahîm'dir; İhsanı, Merhameti çoktur" diye itikad ettiğinden her şeyde bir Hazine-i Rahmet kapısını bulur. Dua ile çalar. Hem her şeyi kendi Rabbisinin Emrine musahhar görür, Rabbisine iltica eder. Tevekkül ile istinad edip her musibete karşı tahassun eder. İmanı, ona bir emniyet-i tâmme verir. **Evet her hakikî Hasenat gibi cesaretin dahi menbai, İmandır, Ubudiyettir. Her seyyiat gibi cebanetin dahi menbai, dalalettir.** Evet tam Münevver-ül Kalb bir Âbidi, küre-i arz bomba olup patlasa, ihtimaldir ki, onu korkutmaz. Belki hârika bir Kudret-i Samedaniyeyi, lezzetli bir hayret ile seyredecek. Fakat meşhur bir münevver-ül akıl denilen kalbsiz bir fâsik feylesof ise; gökte bir kuyruklu yıldızı görse, yerde titrer. "Acaba bu serseri yıldız Arzımıza çarpmasın mı?" der; evhama düşer. (Bir vakit böyle bir yıldızdan Amerika titredi. Çocukları gece vakti hanelerini terkettiler.)

Evet İnsan, nihayetsiz şeylere muhtaç olduğu halde; sermayesi hiç hük-münde... Hem nihayetsiz musibetlere maruz olduğu halde; iktidarı, hiç hükümünde bir şey... Âdeta sermaye ve iktidarının dairesi, eli nereye yetişirse o kadardır. Fakat emelleri, arzuları ve elemeleri ve belaları ise; dairesi, gözü, hayali nereye yetişirse ve gidinceye kadar geniştir. Bu derece âciz ve zaîf, fakir ve muhtaç olan Ruh-u Beşere İbadet, Tevekkül, Tevhid, Teslim; ne kadar azîm bir Kâr, bir Saadet, bir Nimet olduğunu, bütün bütün kör olmayan görür, derk eder. Malûmdur ki: Zararsız yol, zararlı yola -velev on ihtimalden bir ihtimal ile olsa- tercih edilir. Halbuki mes'elemiz olan Ubudiyet yolu, zararsız olmakla beraber ondan dokuz ihtimal ile bir Saadet-i Ebediye Hazinesi vardır. Fısk ve sefahet yolu ise; -hattâ fâsıkın itirafıyla dahi- menfaatsız olduğu halde, ondan dokuz ihtimal ile şekavet-i ebediye helâketi bulunduğu; icma ve tevatür derecesinde hadsiz Ehl-i İhtisâsın ve Müşahedenin Şehadetiyle sabittir. Ve Ehl-i Zevkin ve Keşfin İhbaratıyla muhakkaktır.

Elhasıl: Âhiret gibi, dünya Saadeti dahi, **İbadette ve Allah'a asker olmaktadır.** Öyle ise, biz daima:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الطَّاعَةِ وَالتَّوْفِيقِ demeliyiz. Ve Müslüman olduğumuza şükretmeliyiz.

Dördüncü Söz

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ❖ الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّیْنِ

Namaz, ne kadar kıymetdar ve mühim, hem ne kadar ucuz ve az bir masraf ile kazanılır, hem namazsız adam ne kadar divane ve zararlı olduğunu, iki kere iki dört eder derecesinde kat'î anlamak istersen; şu temsilî hikâyeciğe bak, gör:

Bir zaman bir büyük hâkim, iki hizmetkârını, -herbirisine yirmidört altun verip- iki ay uzaklıkta has ve güzel bir çiftliğine ikamet etmek için gönderiyor. Ve onlara emreder ki: "Şu para ile yol ve bilet masrafı yapınız. Hem oradaki meskeninize lâzım bazı şeyleri mübayaa ediniz. Bir günlük mesafede bir istasyon vardır. Hem araba, hem gemi, hem şimendifer, hem tayyare bulunur. Sermayeye göre binilir."

İki hizmetkâr, Ders aldıktan sonra giderler. Birisi bahtiyar idi ki, istasyona kadar bir parça para masraf eder. Fakat o masraf içinde efendisinin hoşuna gidecek öyle güzel bir ticaret elde eder ki; sermayesi birden bine çıkar. Öteki hizmetkâr bedbaht, serseri olduğundan; istasyona kadar yirmiüç altununu sarfeder. Kumara-mumara verip zayı' eder, birtek altunu kalır. Arkadaşı ona der: "Yahu, şu lirani bir bilete ver. Tâ, bu uzun yolda yayan ve aç kalmayasın. Hem bizim efendimiz kerimdir; belki merhamet eder, ettiğin kusuru afveder. Seni de tayyareye bindirirler. Bir günde mahall-i ikametimize gideriz. Yoksa iki aylık bir çölde aç, yayan, yalnız gitmeye mecbur olursun." Acaba şu adam inad edip, o tek lirasını bir define anahtarı hükmünde olan bir bilete vermeyip, muvakkat bir lezzet için sefahete sarfetse; gayet akılsız, zararlı, bedbaht olduğunu, en akılsız adam dahi anlamaz mı?

İşte ey namazsız adam ve ey Namazdan hoşlanmayan nefsim!

O hâkim ise; Rabbimiz, Hâlıkımızdır. O iki hizmetkâr yolcu ise; biri Mütedeyyin, Namazını şevk ile kılar. Diğeri gafil, namazsız insanlardır. O yirmidört altun ise, yirmidört saat her gündeki ömürdür. O has çiftlik ise, Cennet'tir. O istasyon ise, kabirdir. O seyahat ise kabre, Haşre, Ebede gidecek beşer yolculuğudur. Amele göre, Takva Kuvvetine göre, o uzun yolu mütefavit derecede kat'ederler. Bir kısım Ehl-i Takva, berk gibi bin senelik yolu, bir günde keser. Bir kısmı da, hayal gibi ellibin senelik bir mesafeyi bir günde kat'eder. Kur'an-ı Azîmüşşan, şu Hakikate iki Âyetiyle işaret eder. O bilet ise, Namazdır. Birtek saat, beş vakit Namaza Abdestle kâfi gelir. Acaba yirmiüç saatini şu kısacık hayat-ı dünyeviyyeye sarfeden ve o uzun Hayat-ı Ebediyeye birtek saatini sarfetmeyen; ne kadar zarar eder, ne kadar nefesine zulmeder, ne kadar hilaf-ı akıl hareket eder. Zira bin adamın iştirak ettiği bir piyango kumarına yarı malını vermek, Akıl kabul ederse; halbuki kazanç ihtimali binde birdir. Sonra yirmidörtten bir malını, yüzde doksandokuz ihtimal ile kazancı musaddak bir Hazine-i Ebediyeye vermemek; ne kadar hilaf-ı akıl ve hikmet hareket ettiğini, ne kadar akıldan uzak düştüğünü, kendini âkıl zanneden adam anlamaz mı?

Halbuki Namazda Ruhun ve Kalbin ve Aklın büyük bir rahatı vardır. Hem cisme de o kadar ağır bir iş değildir. Hem Namaz kılanın diğeri mubah dünyevî amelleri, güzel bir Niyet ile İbadet hükmünü alır. Bu surette bütün sermaye-i ömrünü, Âhirete mal edebilir. Fâni ömrünü, bir cihette ibka eder.

* * *

Beşinci Söz

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

Namaz kılmak ve büyük günahları işlememek, ne derece hakikî bir Vazife-i İnsaniye ve ne kadar fitrî, münasib bir Netice-i Hilkat-ı Beşeriye olduğunu görmek istersen; şu temsili hikâyeciğe bak, dinle:

Seferberlikte bir taburda biri muallim, vazifeperver; diğeri acemî, nefis-perver iki asker beraber bulunuyordu. Vazifeperver nefer, Talime ve Cihada dikkat eder, erzak ve tayinatını hiç düşünmezdi. Çünkü anlamış ki; onu beslemek ve cihazatını vermek, hasta olsa tedavi etmek, hattâ indelhace lokmayı ağzına koymaya kadar devletin vazifesidir. Ve onun asıl Vazifesi, Talim ve Cihaddır. Fakat bazı erzak ve cihazat işlerinde işler. Kazan kaynatır, karavanayı yıkar, getirir. Ona sorulsa:

-Ne yapıyorsun?

-Devletin angaryasını çekiyorum, der. Demiyor: Nafakam için çalışıyorum.

Diğeri şikemperver ve acemî nefer ise, Talime ve harbe dikkat etmezdi. "O, devlet işidir. Bana ne?" derdi. Daim nafakasını düşünüp onun peşine dolaşır, taburu terkeder, çarşıya gider, alış-veriş ederdi. Bir gün, muallim arkadaşına dedi:

-Birader, asıl Vazifen, Talim ve Muharebedir. Sen, onun için buraya

getirilmişsin. Padişaha itimad et. O, seni aç bırakmaz. O, Onun Vazifesidir. Hem sen, âciz ve fakirsin; her yerde kendini beslettiremezsin. Hem Mücahede ve Seferberlik zamanıdır. Hem sana âsîdir der, ceza verirler. Evet iki Vazife, peşimizde görünüyor. Biri, Padişahın Vazifesidir. Bazan biz Onun angaryasını çekeriz ki, bizi beslemektir. Diğeri, bizim Vazifemizdir. Padişah bize teshilat ile yardım eder ki, Talim ve Harbdır. Acaba o serseri nefer, o mücahid mualleme kulak vermezse, ne kadar tehlikede kalır anlarsın!

İşte ey tenbel nefsim! O dalgalı meydan-ı harb, bu dağdağalı dünya hayatıdır. O taburlara taksim edilen ordu ise, cem'iyet-i beşeriyedir. Ve o tabur ise, şu asrın Cemaat-ı İslâmiyesidir. O iki nefer ise, biri Feraiz-i Diniyesini bilen ve işleyen ve kebairi terk ve günahları işlememek için nefis ve şeytanla Mücahede eden müttaki Müslümandır. Diğeri: Rezzak-ı Hakikî'yi ittiham etmek derecesinde derd-i maişete dalıp, Feraizi terk ve maişet yolunda rastgelen günahları işleyen fâsık-ı hâsirdir. Ve o Talim ve Talimat ise, (başta Namaz) İbadettir. Ve o harb ise; nefis ve heva, cin ve ins şeytanlarına karşı Mücahede edip günahlardan ve ahlâk-ı rezileden Kalb ve Ruhunu helâket-i ebediyeden kurtarmaktır. Ve o iki Vazife ise; birisi, Hayatı verip beslemektir. Diğeri, Hayatı verene ve besleyene perestiş edip yalvarmaktır. Ona Tevekkül edip emniyet etmektir.

Evet en parlak bir Mu'cize-i San'at-ı Samedaniye ve bir Hârîka-i Hikmet-i Rabbanîye olan Hayatı kim vermiş, yapmış ise; Rızıkla o Hayatı besleyen ve idame eden de odur. Ondan başka olmaz... Delil mi istersin? En zaîf, en aptal hayvan; en iyi beslenir (Meyve kurtları ve balıklar gibi). En âciz, en nazik mahluk; en iyi Rızık-ı yer (Çocuklar ve yavrular gibi).

Evet Vasıta-ı Rızık-ı Helâl, iktidar ve ihtiyar ile olmadığını; belki, acz ve za'f ile olduğunu anlamak için balıklar ile tilkileri, yavrular ile canavarları, ağaçlar ile hayvanları müvazene etmek kâfidir. Demek derd-i maişet için Namazını terkeden, o nefere benzer ki: Talimi ve siperini bırakıp, çarşıda dilencilik eder. Fakat Namazını kıldıktan sonra Cenab-ı Rezzak-ı Kerim'in Matbaha-i Rahmetinden tayinatını aramak, başkalara bâr olmamak için bizzât gitmek; güzeldir, mertliktir.. o dahi bir İbadettir. Hem İnsan İbadet için halk olunduğunu, fıtratı ve cihazat-ı manevisi gösteriyor. Zira hayat-ı dünyeviyesine lâzım olan amel ve iktidar cihetinde en edna bir serçe kuşuna yetişmez.. Fakat Hayat-ı Maneviye ve Uhreviyesine lâzım olan İlim ve İftikar ile Tazarru' ve İbadet

cihetinde hayvanatın Sultanı ve Kumandanı hükmündedir.

Demek ey nefsim! Eğer hayat-ı dünyeviyeyi gaye-i maksad yapsan ve ona daim çalışsan, en edna bir serçe kuşunun bir neferi hükmünde olursun. Eğer Hayat-ı Uhreviyeyi gaye-i maksad yapsan ve şu Hayatı dahi ona vesile ve mezraa etsen ve ona göre çalışsan; o vakit hayvanatın büyük bir Kumandanı hükmünde ve şu dünyada Cenab-ı Hakk'ın nazlı ve niyazdar bir Abdi, mükerrem ve muhterem bir misafiri olursun.

İşte sana iki yol.. istediğini intihab edebilirsin.. Hidayet ve Tevfikı

أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ 'den iste...

* * *

Altıncı Söz

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

Nefis ve malını Cenab-ı Hakk'a satmak ve Ona Abd olmak ve asker olmak; ne kadar kârlı bir ticaret, ne kadar şerefli bir rütbe olduğunu anlamak istersen, şu temsilî hikâyeciği dinle:

Bir zaman bir padişah, raiyetinden iki adama, her birisine emaneten birer çiftlik verir ki; içinde fabrika, makine, at, silâh gibi her şey var. Fakat fırtınalı bir muharebe zamanı olduğundan, hiçbir şey kararında kalmaz. Ya mahvolur veya tebeddül eder gider. Padişah, o iki nefere kemal-i Merhametinden bir yaver-i ekremini gönderdi. Gayet Merhametkâr bir Ferman ile onlara diyordu: Elinizde olan emanetimi bana satınız. Tâ, sizin için muhafaza edeyim, beyhude zayı' olmasın. Hem muharebe bittikten sonra size daha güzel bir surette iade edeceğim. Hem güya o emanet malımızdır, pek büyük bir fiat size vereceğim. Hem o makine ve fabrikadaki âletler, benim namımla ve benim tezgâhımda işlettirilecek. Hem fiatı, hem ücretleri, birden bine yükselecek. Bütün o kârı size vereceğim. Hem de siz, âciz ve fakirsiniz. O koca işlerin masarifatını tedarik edemezsiniz. Bütün masarifatı ve levazımatı, ben deruhde ederim. Bütün vâridatı ve menfaatı size vereceğim. Hem de terhisat zamanına kadar elinizde bırakacağım. İşte beş mertebe kâr içinde kâr...Eğer bana satmazsanız, zâten görüyorsunuz ki, hiç kimse elindeki muhafaza edemiyor. Herkes gibi elinizden çıkacaktır. Hem beyhude gidecek, hem o yüksek fiattan mahrum kalacaksınız. Hem o nâzik,

kıymetdar âletler, mizanlar, istimal edilecek şahane madenler ve işler bulmadığından; bütün bütün kıymetten düşecekler. Hem idare ve muhafaza zahmeti ve külfeti başınıza kalacak. Hem emanette hıyanet cezasını göreceksiniz. İşte beş derece hasaret içinde hasaret...

Hem de bana satmak ise, bana asker olup benim namımla tasarruf etmek demektir. Âdi bir esir ve başı bozğuğa bedel, âlî bir padişahın has, serbest bir yaver-i askeri olursunuz.

Onlar, şu İltifatı ve Fermanı dinledikten sonra, o iki adamdan Aklı başında olanı dedi:

-Baş üstüne, ben maalfithar satarım. Hem, bin teşekkür ederim.

Diğeri mağrur, nefsi firavunlaşmış, hodbin, ayyaş, güya ebedî o çiftlikte kalacak gibi, dünya zelzelelerinden dağdağlarından haberi yok. Dedi:

-Yok! Padişah kimdir? Ben mülkümü satmam, keyfimi bozmam...

Biraz zaman sonra birinci adam öyle bir mertebeye çıktı ki, herkes haline gıpta ederdi. Padişahın lütfuna mazhar olmuş, has sarayında Saadetle yaşıyor. Diğeri, öyle bir hale giriftar olmuş ki: Hem herkes ona acıyor, hem de "müstehak!" diyor. Çünkü hatasının neticesi olarak hem Saadeti ve mülkü gitmiş, hem ceza ve azab çekiyor.

İşte ey nefsi-pürheves! Şu misalin dürbünü ile Hakikatın yüzüne bak. Amma o padişah ise, Ezel-Ebed Sultanı olan **Rabbin, Hâlıkındır**. Ve o çiftlikler, makineler, âletler, mizanlar ise, senin daire-i hayatın içindeki mâmelekin ve o mâmelekin içindeki cisim, Ruh ve Kalbin.. Ve onlar içindeki Göz ve Dil, Akıl ve Hayal gibi zahirî ve bâtinî hasselerindir. Ve o Yaver-i Ekrem ise, **Resul-i Kerim**'dir. Ve o Ferman-ı Ahkem ise, **Kur'an-ı Hakîm**'dir ki, bahsinde bulunduğumuz Ticaret-i Azîmeyi, şu Âyetle ilân ediyor:

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِآنَ لَهُمُ الْجَنَّةَ

Ve o dalgalı muharebe meydanı ise, şu fırtınalı dünya yüzüdür ki; durmuyor, dönüyor, bozuluyor ve her İnsanın Aklına şu fikri veriyor: "Madem herşey elimizden çıkacak, fânî olup kaybolacak. Acaba Bâkiye tebdil

edip ibka etmek çaresi yok mu?" deyip, düşünürken birden Semavî Sadâ-yı Kur'an iştiliyor. Der: "Evet var. Hem, beş mertebe kârlı bir surette güzel ve rahat bir çaresi var."

Sual: Nedir?

Elcevab: Emaneti, Sahib-i Hakikîsine satmak.. İşte o satışta, beş derece kâr içinde kâr var.

Birinci Kâr: Fâni mal, Beka bulur. Çünkü **Kayyum-u Bâki** olan Zât-ı Zülcelal'e verilen ve Onun yolunda sarfedilen şu ömr-ü zâil, Bâkiye inkılab eder, bâki meyveler verir. O vakit ömür dakikaları, âdetâ tohumlar, çekirdekler hükmünde zahiren fena bulur, çürür. Fakat Âlem-i Bekada, Saadet çiçekleri açarlar ve sünbüllendirler. Ve Âlem-i Berzah'ta ziyadar, munis birer manzara olurlar.

İkinci Kâr: Cennet gibi bir fiat veriliyor.

Üçüncü Kâr: Her âza ve hasselerin kıymeti, birden bine çıkar. Meselâ: Akıl bir âlettir. Eğer Cenab-ı Hakk'a satmayıp belki nefis hesabına çalıştırsan, öyle meş'um ve müz'ic ve muacciz bir âlet olur ki; geçmiş zamanın âlâm-ı hazînesini ve gelecek zamanın ehval-i muhavvifanesini senin bu biçare başına yükletecek, yümünsüz ve muzır bir âlet derekesine iner. İşte bunun içindir ki: Fâsik adam, Aklın iz'ac ve tacizinden kurtulmak için, galiben ya sarhoşluğa veya eğlenceye kaçar. Eğer Mâlik-i Hakikî'sine satılsa ve Onun hesabına çalıştırsan; Akıl, öyle tılsımlı bir anahtar olur ki: Şu Kâinata olan nihayetsiz Rahmet Hazinelerini ve Hikmet Definelerini açar. Ve bununla Sahibini, Saadet-i Ebediyeye müheyya eden bir Mürşid-i Rabbanî derecesine çıkar. Meselâ: Göz bir hassedir ki, Ruh bu Âlemi o pencere ile seyredir. Eğer Cenab-ı Hakk'a satmayıp belki nefis hesabına çalıştırsan; geçici, devamsız bazı güzellikleri, manzaraları seyr ile şehvet ve heves-i nefsanîyeye bir kavvad derekesinde bir hizmetkâr olur. Eğer gözü, gözün Sâni'-i Basîr'ine satsan ve Onun hesabına ve izni dairesinde çalıştırsan; o zaman şu göz, şu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın bir mütalaacısı ve şu Âlemdeki Mu'cizat-ı San'at-ı Rabbanîyenin bir seyircisi ve şu Küre-i Arz bahçesindeki Rahmet çiçeklerinin mübarek bir arısı derecesine çıkar. Meselâ: Dildeki kuvve-i zaikayı, Fâtır-ı Hakîm'ine satmazsan, belki nefis hesabına, mide namına çalıştırsan; o vakit midenin tavlasına ve fabrikasına bir kapıcı derekesine iner, sukut eder. Eğer Rezzak-ı Kerim'e satsan; o zaman dildeki kuvve-i zaika, Rahmet-i İlahîye Hazinelerinin bir nâzır-ı

mahiri ve Kudret-i Samedaniye matbahlarının bir müfettiş-i şâkiri rütbesine çıkar.

İşte ey Akıl, dikkat et! Meş'um bir âlet nerede? Kâinat anahtarı nerede? Ey göz, güzel bak! Âdi bir kavvad nerede? Kütübhane-i İlahînin mütefen-nin bir nâzırını nerede? Ve ey dil, iyi tad! Bir tavla kapıcısı ve bir fabrika yasakçısı nerede? Hazine-i Hassa-i Rahmet nâzırını nerede?

Ve daha bunlar gibi başka âletleri ve âzaları kıyas etsen anlarsın ki: Hakikaten Mü'min Cennet'e lâyük ve kâfir Cehennem'e muvafık bir mahiyet kesbeder. Ve onların herbiri, öyle bir kıymet almalarının sebebi: Mü'min, İmanıyla Hâlîkının emanetini, Onun Namına ve İzni Dairesinde istimal etmesidir. Ve kâfir, hıyanet edip nefsi emmare hesabına çalıştırmasıdır.

Dördüncü Kâr: İnsan zaîftir, belaları çok... Fakirdir, ihtiyacı pek ziyade... Âcizdir, hayat yükü pek ağır... Eğer Kadîr-i Zülcelal'e dayanıp Tevekkül etmezse ve itimad edip Teslim olmazsa, Vicdanı daim azab içinde kalır. Semeresiz meşakkatler, elemeler, teessüfler onu boğar. Ya sarhoş veya canavar eder.

Beşinci Kâr: Bütün o âza ve âletlerin İbadeti ve Tesbihatı ve o yüksek ücretleri, en muhtaç olduğun bir zamanda, Cennet yemişleri suretinde sana verileceğine; Ehl-i Zevk ve Keşif ve Ehl-i İhtisas ve Müşahede ittifak etmişler.

İşte bu beş mertebe kârlı ticareti yapmazsan, şu kârlardan mahrumiyet-ten başka, beş derece hasaret içinde hasarete düşeceksin.

Birinci Hasaret: O kadar sevdiğin mal ve evlâd ve perestiş ettiğin nefis ve heva ve meftun olduğun gençlik ve hayat zayı' olup kaybolacak, senin elinden çıkacaklar. Fakat günahlarını, elemelerini sana bırakıp boynuna yükletecekler.

İkinci Hasaret: Emanette hıyanet cezasını çekeceksin. Çünkü en kıymetdar âletleri, en kıymetsiz şeylerde sarfedip nefisine zulmettin.

Üçüncü Hasaret: Bütün o kıymetdar cihazat-ı insaniyeyi, hayvanlıktan çok aşağı bir derekeye düşürüp Hikmet-i İlahiyeye iftira ve zulmettin.

Dördüncü Hasaret: Acz ve fakrın ile beraber, o pek ağır Hayat yükünü, zaîf beline yükleyip zeval ve firak sillesi altında daim vaveylâ edeceksin.

Beşinci Hasaret: Hayat-ı Ebediye Esasatını ve Saadet-i Uhreviye levazımâtını tedarik etmek için verilen Akıl, Kalb, Göz ve Dil gibi güzel Hediye-i Rahmaniyeyi, Cehennem kapılarını sana açacak çirkin bir surete çevirmektir.

Şimdi satmağa bakacağız. Acaba o kadar ağır bir şey midir ki, çokları satmaktan kaçıyorlar. Yok.. kat'â ve aslâ! Hiç öyle ağırlığı yoktur. Zira Helâl Dairesi geniştir, keyfe kâfi gelir. Harama girmeye hiç lüzum yoktur. Feraiz-i İlahiye ise hafiftir, azdır. Allah'a Abd ve asker olmak, öyle lezzetli bir şereftir ki, tarif edilmez. Vazife ise: Yalnız bir asker gibi Allah namına işlemeli, başlamalı... Ve Allah hesabıyla vermeli ve almalı... Ve İzni ve Kanunu Dairesinde hareket etmeli, Sükûnet bulmalı... Kusur etse, istiğfar etmeli. **Yâ Rab! Kusurumuzu afvet, bizi kendine Kul kabul et, emanetini kabzetmek zamanına kadar bizi emanette emin kıl. آمین demeli ve Ona yalvarmalı...**

* * *